

Zpráva
o postupu řešení úkolu o informování veřejnosti
po vzniku radiační havárie

2011

Obsah

I. Úvod.....	3
II. Radiační havárie	3
III. Cíle mediální komunikace.....	3
IV. Odpovědné orgány.....	4
V. Rozbor zadaného úkolu	7
VI. Závěr.....	7

I. Úvod

Tento materiál byl zpracován v souladu s usnesením VCNP č. 311 ze dne 26. května 2009, kterým byl schválen materiál „Vyhodnocení cvičení ZÓNA 2008“. Jedná se o zprávu k plnění úkolu, který je uveden v tomto materiálu na str. 15 v části 5) bod e).

Z vyhodnocení průběhu cvičení ZÓNA 2008 vyplynulo, že zatímco poskytování informací veřejnosti před radiační havárií je dobře zajištěno, problematice informování veřejnosti bezprostředně po vzniku této mimořádné události není věnována náležitá pozornost. Informováním se pro účely tohoto materiálu rozumí podávání tzv. tiskových informací pro zástupce médií (novináře). Problematika informování veřejnosti bezprostředně po vzniku radiační havárie nebyla rovněž v průběhu cvičení jednotlivými stupni orgánů krizového řízení procvičována.

Ve vyhodnocení se rovněž uvádí, že citát: „Již v předstihu je nutné mít připravena kontaktní místa k informování veřejnosti, mít připraveny odborníky, kteří budou vysvětlovat situaci, formy ohrožení a způsoby ochrany a doporučovat zásady pro chování obyvatel.“, konec citátu.

Na základě výše uvedeného vyhodnocení cvičení bylo Ministerstvu vnitra (MV) uloženo, aby v součinnosti s ČEZ, a. s., Krajskými úřady kraje Vysočina, Jihočeského a Jihomoravského kraje a Hasičskými záchrannými sbory těchto krajů zabezpečilo zpracování metodického materiálu pro informování veřejnosti po vzniku radiační havárie (zajištění řádného a průběžného informování veřejnosti o situaci zejména po vzniku mimořádné události a doporučení zásad jejího chování).

II. Radiační havárie

Radiační havárie je mimořádnou událostí třetího stupně v souladu s vyhláškou Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu, v posledním znění. Je tedy mimořádnou událostí, jejíž řešení vyžaduje kromě aktivace zasahujících osob držitele povolení a zasahujících osob podle vnějšího havarijního plánu, popřípadě havarijního plánu kraje, zapojení dalších dotčených orgánů.

Příčiny vzniku radiační havárie, její možnosti, pravděpodobný vývoj a další podrobnosti lze nalézt v typovém plánu Radiační havárie zpracovaném dle usnesení BRS ze dne 14. května 2002 č. 295.

III. Cíle mediální komunikace

Prvotním cílem komunikace po vzniku radiační havárie je informovat o aktuálním vývoji, o způsobu řešení, přijatých opatřeních a dopadech na obyvatelstvo. Zároveň je žádoucí, aby nesprávnou, neřízenou a nekoordinovanou komunikací nedošlo ke zveličení vzniklé události, které by mohlo vést k vyvolání paniky. Takto podané informace by měly příznivě formovat společenské klima a veřejné mínění.

IV. Odpovědné orgány

Koordinujícími orgány v případě radiační havárie jsou Ministerstvo vnitra a Státní úřad pro jadernou bezpečnost na ústřední úrovni, krajské úřady a Hasičské záchranné sbory na úrovni jednotlivých krajů.

Níže je uveden základní seznam odpovědných orgánů, které se podílejí na řešení radiační havárie. U každého z těchto orgánů je uveden výčet přidělených kompetencí spojených s radiační havárií. Seznam odpovědných orgánů a jejich kompetence jsou v materiálu uvedeny pro potřeby tiskových mluvčích a jejich rychlou orientaci v problematice.

1. Držitel povolení k provozu jaderného zařízení:

- a. řešení havárie (příčiny, průběh, technologie, situace v jaderném zařízení, rozvodné síti),
- b. předávání informací stanoveným způsobem na orgány a organizace uvedené v legislativě
- c. opatření vůči zaměstnancům jaderného zařízení (varování a informování, jodová profylaxe),
- d. monitorování situace na jaderném zařízení a podílení se na činnosti radiační monitorovací sítě (dále jen „RMS“),
- e. opětovné získání kontroly nad zdrojem ionizujícího záření a zajištění jaderné bezpečnosti,
- f. omezení/ukončení úniku radioaktivních látek do životního prostředí,

2. Státní úřad pro jadernou bezpečnost:

- a. šetření příčin havárie,
- b. monitorování radiační situace prostřednictvím RMS a vyhodnocování radiační situace (odhady dopadů na obyvatelstvo a na životní prostředí, prognóza dalšího vývoje radiační situace),
- c. doporučení k realizaci případně odvolání ochranných opatření na postiženém území, které předává představitelům příslušných státních a samosprávných orgánů,
- d. komunikace s partnerskými institucemi v zahraničí a zabezpečení mezinárodní výměny dat o radiační situaci,

3. Premiér/vláda ČR:

- a. rozhodnutí o zavedení (realizaci)/odvolání ochranných opatření,
- b. rozhodnutí o vyhlášení/ukončení nouzového stavu,
- c. rozhodnutí o aktivaci Ústředního krizového štábu,

4. Hasičský záchranný sbor ČR:

- a. varování a informování obyvatelstva, aktivace složek integrovaného záchranného systému, ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací,
- b. realizace neodkladných ochranných opatření podle doporučení Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (evakuace, dekontaminace, zajištění nouzového přežití obyvatelstva, technická opatření),
- c. podíl na činnosti RMS,
- d. komunikace se zahraničím a krizovými orgány EU, NATO (např. při nabídce humanitární pomoci),
- e. provoz bezplatné telefonní informační linky na ústřední úrovni ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost,

5. Policie ČR:

- a. zajištění veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti,
- b. regulace pohybu osob v zasažených a ohrožených oblastech,
- c. podíl na činnosti RMS,
- d. vyšetřování havárie, hledání viníků (trestní řízení),

6. Ministerstvo obrany/Armáda ČR:

- a. podíl na činnosti RMS,
- b. podíl na záchranných a likvidačních pracích (dekontaminace osob a techniky),
- c. příp. spolupráce s Policí ČR při regulaci pohybu osob, techniky a zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti,

7. Ministerstvo zemědělství:

- a. podíl na činnosti RMS,
- b. obnovovací a asanační práce, následná ochranná opatření (regulace požívání radionuklidů kontaminovaných krmiv), veterinární opatření (likvidace uhynulých zvířat, zamořených potravin), rostlinolékařská opatření, opatření spojená s likvidací kontaminovaných potravin.

8. Ministerstvo zdravotnictví:

- a. dopady na zdraví osob, opatření na ochranu veřejného zdraví, činnost zdravotnických záchranných služeb a zdravotnických zařízení, zajištění jódové profylaxe,
- b. poskytování speciální lékařské péče ozářeným a vnitřně kontaminovaným osobám,

9. Ministerstvo životního prostředí:

- a. podíl na činnosti RMS, kontaminace vod, dlouhodobé dopady úniku na přírodní prostředí,

10. Ministerstvo financí:

- a. podíl na činnosti RMS,

11. Ministerstvo zahraničních věcí:

- a. komunikace se zahraničím (např. v otázce potřebnosti příjmu humanitární pomoci ze zahraničí),

12. Český hydrometeorologický ústav:

- a. meteorologické údaje nezbytné pro predikci vývoje radiační situace (spolupráce se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost) a pro znalost aktuální meteorologické situace v místě vzniku radiační havárie,

13. Hejtman/krajský úřad (zejm. Jihočeského kraje, Jihomoravského kraje a kraje Vysočina):

- a. rozhodnutí o realizaci/odvolání ochranných opatření ve prospěch obyvatelstva,
- b. rozhodnutí o vyhlášení/ukončení stavu nebezpečí, aktivace krizového štábu kraje,
- c. koordinace nouzového přežití obyvatelstva (nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva), evakuační centra,
- d. humanitární pomoc – kooperace se složkami integrovaného záchranného systému na úrovni krajů,
- e. koordinace záchranných a likvidačních prací na území kraje,
- f. provoz bezplatné telefonní informační linky pro veřejnost,
- g. koordinuje poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví,

14. Starosta/obecní úřad:

- a. zabezpečení varování a informování obyvatelstva,
- b. aktivace krizového štábu obce s rozšířenou působností,
- c. realizace ochranných opatření ve prospěch obyvatelstva, příprava a organizace evakuace,
- d. koordinace záchranných, zabezpečovacích, likvidačních a obnovovacích prací na území obce,

- e. zajištění nouzového přežití obyvatelstva (organizace náhradního zásobování, dopravy, dočasného ubytování a stravování evakuovaných občanů), zajišťování dalších záchranných prací.

V. Rozbor zadaného úkolu

Původně uvažovaný materiál byl zúžen s ohledem na obsah zadaného úkolu s tím, že nejprve byly zjišťovány formy již nastavené spolupráce včetně platných kompetencí příslušných orgánů a potažmo úloha tiskových mluvčích v případě vzniku radiační havárie.

Z jednání pracovní skupiny zpracovatele materiálu vyplynulo, že odpovědné orgány mají zpracován vlastní plán komunikace. Tento plán stanovuje i osoby odpovědné za informování veřejnosti v případě vzniku radiační havárie. Odpovědné orgány se vyjadřují pouze k oblastem spadajícím do jejich kompetence, pokud nebyl stanoven jediný odpovědný orgán určený pro komunikaci s veřejností. Dále odpovědné orgány využívají možnosti zveřejňování společných tiskových sdělení, popř. pořádání společných tiskových konferencí. Tímto způsobem je omezeno riziko zveřejňování vzájemně si odporujících či nepřesných informací a zvyšuje se efektivita komunikace ve směru k veřejnosti.

V případě svolání Ústředního krizového štábu (dále jen „UKŠ“) jsou způsoby vzájemné spolupráce odpovědných orgánů stanoveny ve statutu UKŠ.

VI. Závěr

Vzhledem k tomu, že podstata úkolu je prakticky splněna tím, že

- a) existují plány komunikace odpovědných orgánů, v nichž jsou stanoveny osoby odpovědné za informování veřejnosti v případě vzniku radiační havárie,
- b) nebyl zjištěn zásadní rozpor ve vzájemné spolupráci mezi odpovědnými orgány (gesce/spolugesce),

nejeví se v současné době jako nezbytné zpracovávat metodický materiál, který by podrobněji stanovoval dělbu práce a pravidla činnosti v rámci vzájemné spolupráce při informování veřejnosti. V rámci vznesených připomínek k materiálu bylo doporučeno ověřit praktickou spolupráci v oblasti poskytování informací veřejnosti v průběhu příštího cvičení ZÓNA.

Tímto materiálem je splněn úkol č. 5 e) stanovený v materiálu Vyhodnocení cvičení „ZÓNA 2008“, ke kterému bylo přijato usnesení VCNP č. 311 ze dne 26. května 2009.